

ความหลากหลายชนิดของเห็ดราขนาดใหญ่ในระบบนิเวศป่าไม้ พื้นที่กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว
Survey of Species Diversity of macrofungi
in Forest Ecosystems, Phukieo-Nam Nao Forest Complex

กิตติมา ต้วงแค ปานรดา แจ้งสันเทียะ และประสงค์ เหมะพันธ์

ส่วนวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้
สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

Abstract

Macrofungi were collected from Phukhio-Nam Nao Forest Complex where Phukhio Wildlife Sanctuary (PKWS), Phuluang Wildlife Sanctuary (PLWS), Nam Nao National Park (NNP), Phu Kradueng National Park (PKNP), Phu Ruea National Park (PRNP) and Sai Thong National Park (STNP) were selected. Species observation and specimen collection were conducted in rainy season, ๒ times a year, from ๒๐๑๓-๒๐๑๖. The results showed that specimens were identified into ๔๙ families, ๑๒๓ genera and ๓๒๗ species, and highest species number was found in NNP. A large number of species belong to genera were found in *Amanita*, *Russula*, *Marasmius* and *Boletus* respectively. There were further classified into five groups based on their roles, edible mushrooms (๘๓ species), poisonous mushrooms (๑๒ species) mycorrhizal mushrooms (๑๕๑ species) economic-industrial mushrooms (๑๖ species), and decaying mushroom (๑๑๒ species). The new species with endemic status was found in PKWS, star-shaped fungi (*Astraeus sirindhorniae*). This study can provide a guideline manual for the study of biodiversity of mushrooms in the Phukhio-Nam Nao Forest Complex. ALL collected specimens have been preserved in the mushroom herbarium of the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation in order to take advantage of bio-organic compounds in the future.

Keywords: macrofungi, Phukhio-Nam Nao Forest Complex, role of mushrooms

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายชนิดของเห็ดราขนาดใหญ่ในพื้นที่กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จังหวัดเลย อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย อุทยานแห่งชาติภูเรือ จังหวัดเลย และอุทยานแห่งชาติไทรทอง จังหวัดชัยภูมิ โดยทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างภาคสนามในช่วงฤดูฝนปีละ ๒ ครั้ง ผลการศึกษาสามารถรวบรวมตัวอย่าง ได้ทั้งสิ้น ๘๖๘ ตัวอย่าง และสามารถระบุชนิดตามหลักอนุกรมวิธานได้จำนวน ๓๒๗ ชนิด ๑๓๘ สกุล ๔๙ วงศ์ จัดอยู่ในกลุ่ม Ascomycota ๑๙ ชนิด ๑๕ สกุล ๗ วงศ์ และเห็ดราในกลุ่ม Basidiomycota ๓๐๘ ชนิด ๑๒๓ สกุล ๔๒ วงศ์ จำนวนสมาชิกของเห็ดที่พบมากที่สุดอยู่ในสกุล *Amanita*, *Russula*, *Marasmius* และ *Boletus* ตามลำดับ พบชนิดเห็ดในอุทยานแห่งชาติน้ำหนาวสูงที่สุด โดยเห็ดราขนาดใหญ่ที่พบ สามารถจัดแบ่งบทบาทออกได้ ๕ กลุ่ม ดังนี้ เห็ดกินได้ (๘๓ ชนิด) เห็ดพิษ (๑๒ ชนิด) เห็ด

เศรษฐกิจ - อุตสาหกรรม (๑๖ ชนิด) เห็ดไมคอร์ไรซา (๑๕๑ ชนิด) และกลุ่มเห็ดย่อยสลาย (๑๑๙ ชนิด) นอกจากนี้ยังสำรวจพบเห็ดชนิดใหม่ของโลก และมีสถานภาพเฉพาะถิ่น (endemic) ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว คือ เห็ดเผาะสิรินธร (*Astraeus sirindhorniae*) ผลการศึกษาครั้งนี้ ได้นำมาจัดเก็บเป็นฐานข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพไว้ที่สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อใช้เป็นข้อมูลศึกษาถึงแนวทางการใช้ประโยชน์จากเห็ดราสายพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งด้านการป่าไม้ การเกษตร อุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมและการแพทย์ เพื่อเพิ่มมูลค่าของทรัพยากรและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์สำหรับต่อยอดการบริหารจัดการและอนุรักษ์ป่าไม้ของประเทศ ตลอดจนนำข้อมูลมาจัดทำคู่มือศึกษาและสำรวจเห็ดราขนาดใหญ่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สู่เยาวชนและผู้สนใจให้เข้าถึงชนิดและบทบาทของเห็ดราขนาดใหญ่ต่อไป

คำสำคัญ: เห็ดราขนาดใหญ่ กลุ่มป่าภูเขียว - น้ำหนาว บทบาทของเห็ด